

KAN KUSUP KIZILCIK ŞERBETİ İÇTİM DİYEN KADINLAR: AİLE İÇİ ŞİDDET ÜZERİNE GÖSTERGEBİLİMSEL BİR ÇALIŞMA

Ayşad GÜDEKLİ¹

ÖZET

Kadına şiddet yeryüzünde tüm toplumların ortak sorunu olarak göze çarpmaktadır. Bu şiddet dil, din, yaş, sosyal statü dinlemeden tüm kadınların hayatlarının bir dönemde karşılaşabileceği toplumsal bir zafiyettir. Bazen bir baba, bazen bir koca bazen de bir yabancı bu şiddetin baş aktörü olarak kendini gösterir. Kadın naiftir, kırılıgandır, öğretilmemiştir ona bununla nasıl baş edebileceği ama tembihlenmiştir de evde yaşananın evde kalacağı... Bu nedenle çalışmamızda toplumların ortak sorunu olan aile içi şiddet olgusu irdelenmiş ve bu bağlamda da susan kadınların suskunluklarına çektiği fotoğraflarla tercüman olmayı amaçlayan kadın fotoğraf sanatçısı Ümit Karalar'ın fotoğraf sergisinde yer alan obje kullanımlı üç adet fotoğraf, 20. yüzyıl dilbiliminin 'babası' olarak tanınan dilbilimci Ferdinand de Saussure'ün göstergebilim sistemi üzerinden yola çıkılarak çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler; Fotoğraf, Kadın, Şiddet, Göstergebilimsel Analiz.

WOMEN EXPOSED TO SEVERE VIOLENCE BUT REMAINING DULL SILENT: A SEMIOTICAL STUDY ON VIOLENCE WITHIN FAMILY

ABSTRACT

Violence to women stands out as common problem of all societies all over the world. This violence is a social weakness which all women face during a period in their lives regardless of language, religion, age and social status. Sometimes a father, sometimes a husband or a stranger could act as the leading actor of such violence. A woman is naive, fragile and not taught how to deal with that but is warned what happens in home stays inside... Therefore, notion of family violence, a common trouble of societies, has been examined in the study and in this respect, 3 photos, used as an object displayed in photograph expedition of Ümit Karalar, a photograph artist of women, aiming to interpret quietness of women through photos, were analyzed regarding semiotics of Ferdinand de Saussure, known as "father" of linguistics in the 20th century.

Key Words; Photograph, Women, Violence, Semiological Analysis.

GİRİŞ

Dünya genelinde yaygın olarak görülen kadına karşı şiddet olgusu, gerek kitle iletişim araçları vasıtasıyla gerek sivil toplum kuruluşlarının şiddete karşı başlattığı kampanyalarla gerekse hükümetlerin bunu toplumsal bir sorun olarak benimseyip önlemeye yönelik politikalar oluşturması ile her geçen gün daha fazla dikkat çekmektedir. Daha önceleri eğitim seviyesi düşük, yoksul ailelerin yaşadığı bir sorun olarak görülen aile içi şiddet, sanılanın aksine fakir-zengin, eğitilmiş-eğitimsiz ayrımı olmadan her eğitim seviyesinde, her gelir düzeyinde, her yaşta, her toplumda kısacası kadının var olduğu her ailede kadının maruz kaldığı sorundur. Yapılan çalışmalara göre dünyada her üç kadından biri hayatının bir döneminde fiziksel şiddete uğramakta, bu şiddet bazen kadınların ölümüyle sonuçlanmaktadır. Toplumun kanayan yarası olan kadına şiddete dikkat çekmek isteyen kadın fotoğraf sanatçısı Ümit Karalar, 50'ye yakın ünlü kadının desteği ile kadınların yaşadığı şiddetin psikolojik ve fiziksel boyutunu "Kadına Şiddete Hayır" konulu, "Sheddeath" başlıklı fotoğraf sergisi ile gözler önüne sermiştir. 5-23 Ocak 2011 tarihleri arasında ilk kez sergilenen çalışma daha sonraki aylarda İstanbul'un yanı sıra pek çok ilde de sergilenmiştir. Çalışmada ünlü isimlere yer verilerek kadına yönelik şiddete dikkat çekmede daha etkin olması amaçlanmıştır. Şiddete maruz kalmış kadınların karmaşık duygularının çok boyutluluğu ve derinliği, ne yapacağını bilemezliği, yaşadığı suçluluk, kızgınlık, güvensizlik, korku, yalnızlık, utanma gibi duygular (Kayır, 1996:94), fotoğraf makinasının kadrajından topluma yansıtılmaya çalışılmış ayrıca yapılan makyajla oluşturulan yaralar, morluk-

lar, yanıklar vb. vasıtasıyla şiddetin fiziksel açıdan neden olduğu tabloda gözler önüne serilmek istenmiştir.

Çalışmamızın konusu BM Genel Sekreteri Ban Ki-Moon'un da (WHO, 2013) "Tüm ülkeler, kültürler ve topluluklar için evrensel bir gerçek vardır: Kadına karşı şiddet asla kabul edilemez, affedilemez ve tolere edilemez." sözleri ile işaret ettiği kadına karşı şiddet kavramı, bu şiddetin en yaygın olduğu aile içi şiddetin boyutu ile bu sorunun çözüme ilişkin kamuoyu bilincinin oluşturulması için gerçekleştirilen projelerden biri olan "Kadına Şiddete Hayır" konulu, "Sheddeath" başlıklı fotoğraf sergisinin kadına yönelik şiddeti yansıtmada kullandığı dilsel ve görsel öğelerin göstergebilimsel açıdan incelenmesidir.

2.AİLE İÇİ ŞİDDET VE KADIN

İnsanlık tarihiyle başlayan şiddet olgusu, tarihsel süreç içerisinde çok farklı boyutlarda var olmuştur. Birçok toplumsal ve bireysel öğeyle beslenmesinden kaynaklanan karmaşık yapısı nedeniyle tanımlanması zorlaşan şiddet olgusu, duygusal, fiziksel, sözel, siyasal, cinsel ve daha birçok boyutta kendisini göstermektedir (Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu, 1995: xxi). En dar anlamıyla fiziksel ya da fiziksel olmayan biçimlerde fiziksel ve ruhsal acı ve zarar veren saldırgan davranış olarak tanımlanan şiddet (Yıldırım, 1998: 25) genel anlamda sadece öldürme, yaralama, tecavüz, dayak gibi fiziksel güç kullanımı ve hasarla sonuçlanan bir eylem değil, başta toplumsal cinsiyet rollerinin belirlendiği normlar olmak üzere yargılama ve baskı göstermeyi

¹Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Doktora Öğrencisi.

de içeren ve etkilerinin doğrudan gözlemlenemediği her türlü baskı mekanizmasıdır (Aktepe ve Tunç, 2012:786). Birden çok yüzü bulunan şiddet, bazen kaba kuvvet kullanma, yaralama, işkence bazen tecavüz, taciz bazen de psikolojik açıdan yıldırma, baskı, aşağılama yüzüyle hayatın her anında insanın var olduğu her ortamda yer alır.

Bu özelliğinden dolayı şiddet bireyin en güvende olması gereken yer olarak düşünülen aile ortamında da gerek çocuğa gerek eşe yönelik bir yaptırım, kişisel tatmin aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile içi şiddet genellikle aile içinde bir bireyin diğer bir aile bireyinin fiziksel saldırısına uğraması olarak tanımlanmaktadır (Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu, 1995:7). Genellikle şiddete uğrayan taraf kadınlar olmaktadır. “Kadına yönelik aile içi şiddet, kadınları baskılayan-bağımlı hale getiren, özgüvenlerini yok eden, benlik saygılarını azaltan, ailenin gelecek nesillere olumsuz modeller oluşturan, özellikle kadınların ve çocukların beden ve ruh sağlıklarını bozan, sosyal ve kültürel temelleri ağır basan ciddi bir halk sorunudur” (Tezcan, 2009:1).

Ailede eşler arasında görülen tüm “şiddet çemberleri” (İlkkaracan, 1996:25), aşağılama, bağırma, korkutma, ihmal etme, sevgi göstermeme, yetersiz duygusal ve fiziksel ilgisizliği içeren duygusal şiddet, eşin öz güvenini yok etmeyi amaçlayan ve çok etkin bir saldırı biçimi olan, küfür, hakaret, alay etme durumlarının varlığını içinde barındıran sözel şiddet, kadını parasız bırakma, parasını elinden alma, çalışmasına izin vermeme gibi ekonomik baskıları içeren ekonomik şiddet, zorla cinsel ilişkiye sokma başta olmak üzere ilişki sırasında zor kullanma, ters ilişkiye zorlama, fuhuşa zorlama gibi hem cinsel hem de fiziksel şiddetin birlikte var olduğu cinsel şiddet ile dövme, tekmeleme, ısırma, yakma gibi fiziksel zarar vermeyi amaçlayan ve Af Örgütü’nün hazırladığı “Yok Edilen Kadınlar” adlı raporda yer alan dünya ortalamasında her beş kadından birinin yaşadığı fiziksel şiddet olmak üzere beş gruba ayrılmaktadır. (www.biglook.com/haber/kadınlargunu/siddet.asp)

“Niçin insan başkasına zarar vermek ister, şiddete başvurur?” sorusuna yanıt arayan araştırmacılardan biri olan Wodarski, bireysel özelliklerin dışında kültürel özellikler, yetiştirilme tarzı, toplumsal yapıda erkeğin egemen olduğuna yönelik geleneksel düşüncelerin varlığı gibi etkenlerin belirleyici olduğu bir yapı içerisinde varlık bulan şiddet kavramı ve kullanımı üzerine araştırmalar yapmıştır. Bu araştırmaları sonucunda evlilikte şiddete başvuran erkeğin ve şiddete maruz kalan kadının özelliklerini ortaya koymuştur. Şiddet uygulayan erkeklerin özellikleri (İçli, 1995: 13-14);

1. Saldırgan koca kavgacıdır ve her an patlamaya hazır bir biçimde, öfke yüklüdür.
2. “Erkeklik” rolüne ilişkin yetersizlik duyguları içerisindedir.
3. Olaylara aşırı tepki gösterir.
4. Çocukluğu araştırıldığında, ilgisiz büyütüldüğü ve ailesine, baba tarafından anneye ya da doğrudan kendisine yönelik saldırgan davranışların olduğu ortaya çıkmaktadır.

5. Evlilikte şiddete başvuran kocalar bu eylemlerinden kendilerini sorumlu tutmaz (Arıkan 1987:84).

6. Bu erkekler eşlerini döveceklerini, zaten toplumun kendisine bu hakkı verdiklerini düşünmektedirler (Arıkan 1987:84).

Evlilikte kocaları tarafından şiddete uğrayan kadınlar;

1. Duygusal açıdan katı bir aile ortamında pasif olmaya yöneltmişlerdir.
2. Sosyal açıdan oldukça yalnızdır: Şiddetin bütün evliliklerde var olduğuna inanmaktadır.
3. Saldırgan bireylere itaat etmesi, saldırgan davranışların sürdürülme olasılığını artırmaktadır.
4. Saldırgan kişinin bir gün değişeceğine dair ümidi hiç tükenmediği için, itaatkar olmaktan vazgeçmemektedir.
5. Cinsiyet rolü, aile ve ev yaşamında gelenekselcidir. Yapılan bir araştırmada aynı durum kızının başına gelirse sorusuna ‘o da sabretmeli’ diyenlerin oranı yarıya yakındır (yüzde 45,4) (İçli, 1995:29).
6. Oldukça ciddi psikolojik ve fizyolojik sorunları olması rağmen, kadın yaşadığı öfkeyi ve şiddeti inkar etme eğilimi taşır.
7. Kendisine yöneltilen saldırgan davranışlardan, kendisini sorumlu tutmaktadır. Böylelikle saldırgan davranışta bulunan kişiye ait sorumluluğu da üstlenmiş olur.

Yapılan bir araştırmada, zengin-orta-fakir olmak üzere farklı üç tabakadan 1070 evli kadına uygulanan anket sonucunda kadınların yüzde 52’si karşılaştıkları şiddetten kendilerini sorumlu tutmaktadır (İçli, 1995). Erkeğin şiddetten kendini sorumlu tutmaması, kaba bir ifadeyle “hak ettiği için şiddet uyguladım” şeklindeki düşüncesi ile kadının şiddete uğramasının kendisinin hatası ya da eksikliğinden kaynaklandığı düşüncesinin etkileşimi aile içi şiddette bir kısır döngüyü beraberinde getirmektedir. Konular değişse de senaryo değişmemektedir. Şiddet uygulanan bir kocanın şiddet uyguladıktan sonraki pişmanlık evresi, bu evrede kadının kendini sorumlu tutması ile bir süreliğine gelen güneşli günler ardından yeniden şiddete maruz kalan kadın. Çeşitli araştırmalara göre şiddetin kuşaktan kuşağa sorun çözme biçimi olarak aktarılması ve yaşam pratikleri içinde bunun pekişmesi ile şiddet davranışının devamının sağlandığı görülmektedir (Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu, 1995: 12).

Çocuklara yönelik şiddetle kadına yönelik şiddet pek çok araştırmacı tarafından farklı olarak ele alınsa da aslında birbirleriyle iç içe bir yapıdadır. Küçük yaşlarda kendisine, kardeşine ya da annesine yapılan şiddetle tanışan çocuk, şiddeti gerek içinde bulunduğu toplumsal yapının özellikleri ile gerekse kendi gözlemleri sonucu olarak normalleşmektedir. Sosyal Öğrenme Kuramı’nın savunucusu Albert Bandura’ya göre birçok davranış model alma yoluyla öğrenilir. Bu nedenle insanın şiddete eğilimi onun doğasından değil; gözlem, taklit ve benzer çevresel etmenlerden de kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla çocuğun rol model aldığı ebeveynleri vasıtasıyla şiddet olgusunu tanınması hayatının bir evresinde eşine ya da çocuğuna şiddet uygulama eğilimini beraberinde getirmektedir. “Konunun nirengi, aile içi şiddetin kanıksanmış olması ve aile içi şiddet maruz kalan kadınların, bu

²Kampanyaya Destek Veren Ünlüler; Ayçe Abana, Ayten Soykök, Bahar Yanılmaz, Begüm Birgören, Berceste Kitap, Bikem Karavus, Bihter Özdemir, Berrin Arısoy, Cansu Dağdelen, Ceren Erginsoy, Çiçek Dilligil, Deniz Çakır, Dilara Gülgeroğlu, Doğa Rutkay, Ebru Helvacıoğlu, Emel Çölgeçen, Emel Yalçın, Enise Ütük, Füsün Erbulak, Gökçe Bahadır, Gözde Kansu, Güneş Hayat, Hande Hızlan, Hilal Bedir, Hülya Karakaş, Jülide Kayaş, Latife Geçkin, Melek İçmeli, Meryem Yılmaz, Meyra, Mine Tüfekçioğlu, Münire Apaydın, Nazlı Ekinci, Nihal Güleç, Nilüfer Açıkalin, Perihan Kılıçcioğlu, Öykü Gürman, Özge Özder, Özgecan Ardic, ÖZGE ---Çeçen, Pelin Ermiş, Pınar Dura, Pınar Güleç, Rojda Demire, Selen Uçar, Sennur Canpolat, Sinemis Candemir, Sevinç Erbulak, Seda Orhan, Şeyda Atas, Tuğçe Yaman, Tuğçe Güder, Ümide Aysu, Yeşim Kübra Kapan, Zeynep Beşerler, Zeyno Eracar, Zeynep Kaçar, Zeynep Leventoğlu, Zeynep Mansur.

durumdan kolay kolay yakınmalarınıdır” (Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu, 1995: 2). Çocuklara yönelik şiddet kadınlara uygulanan şiddet ile aynı çerçevede ele alındığında, her iki problemin de cinsel kimlik ve erkek otoritesine ilişkin çatışmalardan kaynakladığı yönünde çeşitli veriler elde edilmiştir (Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu, 1995:8).

Aile içinde kadının maruz kaldığı şiddet, dünyanın hemen her ülkesinde rastlanmasına karşın dışarıya az yansıtılan ya da yansıtılmayan bir olgudur. Aile içi şiddetin, önceleri genel bir kabulde, daha çok sosyo-ekonomik ve eğitim düzeyi aşağı olan toplum katmanlarında yaygın olduğu varsayılmasına karşılık, son 20-30 yılda yapılan araştırmalar durumun hiç de varsayıldığı gibi olmadığını ortaya çıkarmıştır. Yapılan araştırmaların sonucunda varılan ortak kanı aile içi şiddetin “gelişmiş” “modern”, “kalkınmış”, toplumların da en önemli sorunları içerisinde yer almasıdır (İlkkaracan, 1996:22). Schwartz, Amerikan aile yaşamında görülen şiddetin çok yüksek boyutlarda olduğunu ve şiddete maruz kalan tarafın yüzde 95 oranında kadınlar olduğunu ulusal suç indekslerine göre saptamıştır. Öte yandan FBI bilgilerine göre her 18 saniyede bir kadın, kocası tarafından uygulanan fiziksel şiddete maruz kalmaktadır (Yıldırım, 1998:34). AB tarafından 2010 yılında yayınlanan “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet” başlıklı raporda Avrupalıların yüzde 78’inin aile içi şiddeti ortak bir sorun olarak kabul ettiği yer almaktadır. Levinson’un 90 ayrı toplumda gerçekleştirdiği araştırmaya göre bu toplumların yüzde 85’inde kadınlar kocalarının şiddetlerine maruz kalmaktadır (Vatandaş, 2003:21). Dünya Sağlık Örgütü tarafından yayınlanan 2013 raporuna göre; dünya genelinde kadınların yüzde 35’i eşinden cinsel ve/ya fiziksel ya da eşleri olmayan kişilerden cinsel şiddet görmüştür. Şiddetin diğer pek çok türü olduğu ve kadınların bu tür şiddetlere de maruz kaldığı düşünüldüğünde bu rakam dünya kadınlarının büyük bir bölümünün şiddete maruz kaldığını ortaya koymaktadır. Kadınların maruz kaldığı şiddetin dünya genelinde üçte biri sevgilisi veya eşi tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu oran bazı bölgelere de yüzde 38’e ulaşmaktadır. Kadınlara yönelik işlenen cinayetlerin yüzde 38’si yakın ilişki içinde olduğu erkekler tarafında gerçekleştirilmektedir (WHO, 2013).

Kadına yönelik şiddet 1970’li yıllardan önce daha çok yabancılardan veya uzak tanıdıkların saldırısı ve tecavüzüyle sınırlı görülmüş ve bir sorun olarak ele alınması feminist kadınların girişimi ile mümkün olmuştur. İlk kadın sığınma evi 1973 yılında Londra’da açılmış, bunu Almanya, Fransa ve 1990’lardan sonra sosyalist ülkelerde açılan kadın evleri izlemiştir. Öte yandan ilki 1975 yılında Meksiko City’de gerçekleşen Dünya Kadın Konferansları ile kadına yönelik şiddet konusunda önemli adımlar atılmıştır (Kocacık, 2004: 41-42).

BM kadına karşı şiddetin engellenmesi bildirisinde (1992), ister özel, ister toplumsal yaşamda olsun, tehdit, cebrin ya da keyfi olarak özgürlükten alı koymak da dahil olmak üzere kadına fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar ve acı veren ya da verebilecek, cinsiyete dayalı her türlü şiddet hareketi kadına şiddeti kapsamaktadır (Yıldırım, 1998:27). Kadına şiddet toplumsal ve özel olarak iki boyutta ele alınmaktadır.

Özel alanda şiddet diğer bir deyişle aile içi şiddetin genel ve değişmeyen üç özelliği mevcuttur (Vatandaş, 2003:19-20);

1. Aile içi şiddetin failleri ve mağdurları, evlilik veya evlilik yoluyla oluşan bir akrabalık ilişkisine sahiptirler. Bu açıdan şu

tespit son derece önemlidir: “Evlilik cüzdanı aynı zamanda aile içi şiddete izin veren lisans belgesi görevi görmektedir” (Kornblum ve Julian 1992:204).

2. Aile içi şiddetin failleri ve mağdurları ailenin, yuvanın, evin geleneksel örgüleriyle desteklenen mahremiyetini paylaşırlar. Bu nedenle sorunlar ve özellikle şiddet dışarıya duyurulmaz, bu konuda gizliliğe önem verilir. Aile içi şiddeti açığa çıkarmak veya incelemek son derece zordur. Halk arasında bir deyim vardır; kan kusup kızılıcık şurubu içtim demek. Tamda bu duruma örnektir. Aile içi şiddete maruz kalanların bu durumu dilendirmemesinin pek çok psikolojik nedeni olmakla birlikte en önemlilerinden biri aile içinde böyle şeylerin yaşanması normalleştirilmesidir. Bu nedenle de yapılan araştırmalar ve elde edilen veriler büyük bir dağın sadece görünen yüzünü oluşturmakta bu zihniyeti delip dağın arka yüzünü görmek her zaman pekte mümkün olamamaktadır.

3. Aile içi şiddetin fail ve mağdurları genellikle aynı evi paylaşırlar. Ancak ayrı yaşayan kardeşler, ayrı yaşayan sevgililer, eski eşler arasında ve ya evlerini terk etmiş babaların uyguladığı şiddet de bir zamanlar aynı evi paylaşıyor olmanın verdiği anlayış üzerine gerçekleşir.

Dünya’da 1970’li yıllarda ele alınan kadına şiddet sorunu Türkiye’de ise 1980’li yılların sonuna doğru ele alınmaya başlanmış olmakla birlikte bu alanda çok kapsamlı bilimsel araştırma yapılmamıştır. Aynı zamanda Türk toplumunun geleneksel yapısı nedeniyle çoğu kadının şiddet gördüğünü dile getirmemesi, yapılan araştırmalarda elde edilen verilerde ülke genelini yansıtabilecek gerçek rakamlara ulaşmasının önünde bir engel olmuştur. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu tarafından Türkiye’de aile içi şiddetin boyutları, nedenleri ve yaygınlığı üzerine yapılan çalışmada hem kırsal hem de kent nüfusundan oluşan toplam 4.287 kişinin katılımı ile anket uygulaması ve verilen cevaplara göre şartların durumu ile kadının görüşme isteğinin varlığıyla derinlemesine mülakat yapılmıştır. Yapılan çalışmada şu sonuçlara varılmıştır (Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu, 1995);

1. Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ile aile içi şiddet arasında ters yönlü bir ilişki bulunmakta, sosyo ekonomik durum düzeldikçe şiddet azalmaktadır.
2. Aile bireylerinden birinin alkol bağımlısı olması halinde şiddet eğilimi artmaktadır. Erkeklerin alkol bağımlılığı bu noktada belirleyicidir.
3. Aile içi şiddete maruz kalanın ekonomik gücü arttıkça şiddet azalmaktadır. Çalışan kadınların şiddet görme oranı çalışmayanlara göre daha düşüktür.
4. Aile içi şiddet kent ve kırsal bölgelerinde farklılaşmamaktadır.
5. Kültürümüze aile içi şiddeti önleyici unsurlar ön plana çıkmamakla birlikte erkeklerin aile içi şiddeti desteklerken kadınların da bunu onaylama düzeyi azımsanmayacak düzeydedir.

2009 yılında T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması Raporu’na göre; Ülke genelinde yapılan çalışmada, evlenmiş kadınların yüzde 39’unun fiziksel, yüzde 15’inin cinsel, yüzde 42’sinin fiziksel veya cinsel, yüzde 44’ünün duygusal şiddete eşleri ya da birlikte oldukları kişiler tarafından maruz bırakılmaktadır. Türkiye’de kadına yönelik fiziksel şiddet bu oranlarla dünya ortalamasının üzerindedir. Diğer yandan başka bir çarpıcı sonuç ise lise ve üzeri eğitim almış her on kadından üçü

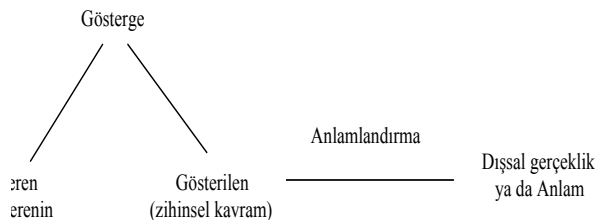
nün eşinden ya da birlikte olduğu kişilerden şiddet gördüğüdür.

2. AİLE İÇİ ŞİDDET VE KADIN

Dilimizde özellikle dilbilim (Fransızca linguistique) sözcüğü örnek alınarak üretilmiş olan göstergebilim (Fransızca sémiotique ya da sémiologie) terimi ilk başta “göstergeleri inceleyen bilim dalı” olarak tanımlanmıştır (Rifat, 1992:5). Göstergebilimin sözcük diziminde yer alan gösterge kavramı, Türk Dil Kurumu tarafından “bir şeyi belirtmeye yarayan şey” olarak tanımlanmaktadır. Fiske, göstergeyi kendisinden başka bir şeye gönderme yapan, duyularımızla kavrayabileceğimiz fiziksel bir şey olarak tanımlamakta ve bir şeyin gösterge olarak kabul edilebilmesinin kullanıcıların onu gösterge olarak kabul etmelerine bağlı olduğunu ileri sürmektedir (Fiske, 1996:63). Dolayısıyla göstergebilim sadece göstergelerin bilimsel olarak incelenmesinden ibaret olmamakla birlikte göstergelere yüklenen anlamları ve bu anlamların kullanıcılar tarafından anlamlandırılmasını kapsayan çok boyutlu bir süreçtir. Mehmet Rifat’a göre göstergebilim, “özellikle anlamları çözümleyen ve yeniden yapılandıran anlamlama göstergebilimi, öbür okuma yöntemlerine eklenen yeni bir okuma biçimi değil, okumanın, çözümlemenin koşulları ortasında ortaya atılmış, geliştirilmiş tutarlı, tümü kapsayıcı varsayımlar demeti’dir, varsayımlar ağı’dır.” (Rifat, 1992:14). Bu varsayımlar ağında gözle doğrudan görünenlerden çok ilişkiler ve bu ilişkiler sonucunda ortaya çıkan anlamlar göstergebilimin ilgi alanıdır. Wendy Leeds-Hurtwitz (1993:13) bu görüşü şu sözlerle öne sürmektedir: “Göstergebilim olgular, metinler ya da nesnelere arasındaki ilişkileri inceler tek başına anlamları ile ilgilenmez. Hiçbir olgu, metin ya da nesne evrende tek başına var olmaz; bu sebepten ötürü, içeriği olmayan bir çalışma gerçek anlamda bir çalışma olarak nitelendirilemez. Bir çalışmada benzer olgular, metinler ya da nesnelere bir araya gelerek oluşturduğu ilişkiler sistemi çalışma için gerekli olan içeriği oluşturur.” Bu nedenle göstergebilimci, anlamın teke tek öğelerinde ve benzer öğelerden değil, öğeler arasındaki farktan, ayırmadan, ayrılıktan doğduğunu ilke olarak kabul ederek, anlamları okuyabilmenin ilk yolunun bu ilişkiler içindeki ayırıcı farklılıkları gözlemlemek ve geçici bir yaklaşımla sınıflandırmak olduğuna inanır (Rifat, 1993: 12).

Tarihi eski çağlara dayanmakla birlikte modern anlamda göstergebilim dendiğinde akla gelen iki isim vardır. Göstergebilimin babası olarak nitelendirilebilecek bu isimlerden biri Avrupa’da göstergebilimin öncülüğünü yapan Saussure diğer ise ABD’de göstergebilimin öncülüğünü yapan Peirce’dir. Her ikisi de aynı dönemlerde birbirlerinden habersiz olarak göstergebilimi alanında çalışmışlar ve göstergebilimi farklı kurgulamışlardır. Bir dilbilimci olan Saussure, göstergebilimi daha çok dilsel göstergelerle ele almış, göstergenin gösterenle gösterilenin birleşiminden oluştuğunu (Atabek ve Atabek, 2007: 69) ve bu aralarındaki ikili ilişkinin rastlantısal, nedensiz ve yapay olduğunu belirtmektedir (Berger, 1993:16).

Şekil.1.Saussure’un anlam öğeleri:

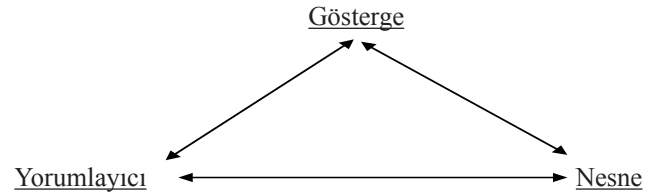
Kaynak: Fiske, s. 67

Kan Kusup Kızılık Şerbeti İçtim Diyen Kadınlar:

Aile İçi Şiddet Üzerine Göstergebilimsel Bir Çalışma (78 - 84)

Bir felsefeci olan Peirce ise “göstergelerin biçimsel öğretisi olan göstergebilim, mantığın bir başka adıdır.” sözleriyle göstergebilimde dilden çok mantığı ön plana çıkararak insanların nasıl düşündüğü ile ilgilenmiştir. (Aktaran Rifat, 1992:20) Peirce, Saussure’un gösteren ve gösterilen olarak iki bileşene ayırdığı göstergeyi üç bileşene ayırmıştır. Bunlardan en önemli üçlülüklerden biri nesnesiyle arasında benzerlik ilişkisi bulunan ikon (örneğin bir kişinin portresinin kendisine benzemesi), gösterileniyle doğrudan ilişkili gösterge belirti (yangının dumana sebep olması dolayısıyla dumanın yangının belirtisi olması) ve nesnesiyle arasında nedensizlik ilişkisi bulunan gösterge simge (örneğin bir ülkenin bayrağının o ülkeyi simgelemesi) (Atabek ve Atabek, 2007:70). Diğer bir üçlük ise bir şeyin yerine koyulabilme özelliğine sahip gösterge, hem gösterge hem de kullanıcının nesne ile ilgili deneyimi tarafından üretilen zihinsel kavram olan yorumlayıcı ve göstergenin göndermede bulunduğu nesnedir (Fiske, 1996:65). Pierce çalışmalarında gösterge nesne ilişkisini ön plana çıkarmıştır. Saussure ise Pierce’in aksine gösterge nesne arasındaki ilişkiyi arka plana iterek gösteren ile gösterilen arasındaki ilişkiye odaklanmıştır. Şekil 1 ve Şekil 2’de görülüyor üzere Saussure’un gösterilen terimi ile Pierce’nin yorumlayıcı terimi benzerlik göstermektedir. Ancak Saussure gösteren-gösterilen ilişkisi için asla etki terimini kullanmaz: İlgisini asla kullanıcılar alanına yöneltmez (Fiske, 1996:75). Akerson (2005:68)’a göre Saussure ile Pierce’un söylediklerini harmanladığımızda şöyle bir görüş ortaya çıkar; “gösterge kendi içinde bir bütündür, bir biçimle içeriğin ortaklaşa oluşturduğu bir birimdir. Ancak, o belli bir biçimin hangi içerikle ilintili olduğunu bilirsek, göstergeyi, yani neyin kastedildiğini anlarız.”

Şekil 2. Pierce’nin Anlam Öğeleri:

Kaynak: Fiske, s. 64

Saussure ve Peirce tarafından temelleri atılan göstergebilim düşünceleri sonraki dönemlerde pek çok göstergebilim uygulamasını ortaya çıkarmıştır. Saussure’un düşünceleri Fransız düşün yaşamında son derece etkili olmuştur. Saussure’un düşüncelerini temel alarak kendi kuramını geliştirmeye çalışan isimlerden biri olan Hjelmslev, düz anlamlı diller/yan anlamlı diller (göstereni bir dil oluşturan diller) ve üstdiller (gösterileni bir dil oluşturan diller) ayrımı yapmıştır. Saussure’un göstergebilim anlayışını takip eden Fransız göstergebilimin en önemli temsilcisi olarak kabul edilen Ronald Barthes ise, pek çok eserinde dil dışı göstergeler sisteminden ancak dil aracılığıyla söz edilebileceğini vurgulayarak dilbilimini göstergebilimin altında ele alan Saussure’nün aksine göstergebilimin dilbilimin bir alt dalı olduğunu savunmuştur. Öte yandan Hjelmslev’in yan anlam/düz anlam ve üst diller ayrımını yeniden düzenleyerek göstergelerin düz anlamların yanında ayrı anlamları olan yan anlamlara da göndermede bulunduğunu savunmuştur (Atabek ve Atabek, 2007:70-72). Anlamlandırmayı iki düzey olarak kurgulayan Barthes’in birinci düzeyinde göstergenin ortak duyusal, aşikâr anlamına gönderme yapan düz anlam yer almaktadır. Saussure’un üzerinde çalıştığı düzey olan birinci düzey, göstergenin göstereni ve gösterileni arasındaki ilişkiyi ve gösterenin dışsal gerçeklikteki göstergesiyle ilişkisini betimlemektedir. İkinci düzey ise göstergenin, kullanıcıların duygularıyla ya da

heyecanları ve kültürel değerleriyle buluştuğunda meydana gelen etkileşimi betimleyen yan anlamda oluşmaktadır (Fiske, 1996:116). Yananlamın oluşması için, düzenlamdan bütünü kopuk olmaması, düz anlamdaki bazı niteliklere gönderme yapması gerekir (Akerson, 2005:120). Göstergeler çok anlamlı, kişiden kişiye değişen bir düzeyde olduğundan dolayı anlamlandırmada farklılığı yaratan yan anlamlardır ve ilk düzey göstereni yananlamın göstergesidir (Özer ve İmançer, 1999:10). Barthes, göstergelerin ikinci düzeyinde işleyişine ilişkin olarak ortaya koyduğu yollardan biri olan miti bir şey üzerinde düşünme, onu kavramsallaştırma ya da anlamının kültürel yolu olarak tanımlamıştır. Ona göre yan anlam gösterenin ikinci düzeyindeki anlam ise, mit de gösterilenin ikinci düzeydeki anlamıdır. Barthes miti, birbirleriyle ilişkili kavramlar zinciri olarak düşünür ve bir şey üzerinde düşünme, onu kavramsallaştırma ya da anlamının kültürel yolu olarak görür (Fiske, 1996: 118-119).

Rıfat'a (1993:9) göre anlam yalnızca gördüklerimiz, işittiklerimiz değildir. Açıkça söylenenin, yaşananın, gözlemlenenin "altında", "üstünde" ya da "yanında" bulunandır. Açık anlam ve gözükmeyen anlamların dilsel sistem içerisinde nasıl verildiği ile ilgilenen Saussure dizimsel (sentagmatik) ve dizisel (paradigmatik) olmak üzere iki yol belirlemiştir. Dizimsel ilişkiler, metinde diğer gösterenlerle birlikte sunulanlara göndermede bulunurken, paradigmatik ilişkiler metinde olmayan gösterenlere gönderme yapar (Atabek ve Atabek, 2007:76). Claude Lévi-Strauss bir metnin dizimsel çözümlemesinin metnin açık anlamını, dizisel çözümlemesinin ise metnin gözükmeyen anlamını verdiğini ileri sürer (Berger, 2007:27).

Düzenlam, yananlam ve mitlerin yanı sıra göstergebilimsel analizde anlamın iletiminde önemli bir yere sahip olan simgeler, eğretileme (metafor) ve düzdeğişmece (metonim) kavramlarında üzerinde durulmalıdır. Simge uzlaşmaya dayanan bir gösterge olup sembolik bir anlam ifade eder. Örneğin terazinin adaletin simgesi olması sembolik bir anlam taşır (Rıfat, 1996).

Fiske (1996:24) tarafından bilinmeyenlerin "anlamının" bilinmelerin "araçları" aracılığıyla ortaya konulması olarak tanımlanan eğretileme, iki şey arasındaki benzerliklerin kullanılmasıdır. Düzdeğişmece ise bir parçanın bütünü temsil etmesidir. Sonuç olarak "düzdeğişmeceler gerçekçi etki yaratmak için dizimsel olarak işlenirken, eğretilemeler imgesel ya da gerçeküstücü etki yaratmak için paradigmatik olarak çalışır" (Fiske, 1996:131).

4. YÖNTEM

Çalışma için Ümit Karalar'a ait "Kadına Şiddete Hayır" konulu fotoğraf sergisinde sergilenen fotoğraflardan kadına şiddetin fiziksel ve psikolojik yönünü temsil eden 3 adet fotoğraf kullanılmış olup, göstergebilim ve dilbilimci Saussure'a ait olan göstergebilim kavram ve anlatım tekniğine bağlı kalarak özgün bir analiz yöntemi uygulanmıştır.

Fotoğraf 1

Fotoğraf 2

4.1. Fotoğrafların

Görüntüsel Anlatımı:

Analize konu olan üç fotoğrafta şiddete maruz kalmış kadınların ortak özelliklerinden göze çarpan ilk unsur her üç görselde de modellerin objektif ile göz teması kurduğudur. Her üç fotoğrafta da sonradan bilgisayar ortamında bölgesel bir çalışma yapıldığı fark edilmektedir. Bu şekilde mesaj güçlendirmesi yapılmıştır. Fotoğrafların bir diğer dikkat çeken ortak özelliği ise beyaz kostümlerinin olmasıdır. Beyaz kadını temsil eder. Duruluk ve saflığın temsilcisidir. Burada fotoğraf sanatçısı Karalar bu detayı diğer tüm fotoğraflarında da işlemiştir. Yukarıda bahsedildiği üzere göz teması ayrıntısı ile amaçlanan, fotoğraflara bakanlarla empatiye davet etmektir. Çalışmaya konu olan bu üç fotoğrafın seçilmesindeki amaç her üç fotoğrafta da belirgin nesnelere bulunmasıdır. Öte yandan kadına şiddetin sadece fiziksel olmadığına dikkat çekmek için fiziksel şiddeti gösteren fotoğraflardan ziyade duygusal ve psikolojik boyutları ön plana çıkaran fotoğraflar tercih edilmiştir. Her üç model, kirli pütürlü bir duvara dayanmıştır. Buradan kadınların bir dayanağa, bir sığınmaya ihtiyacı olduğu anlamı çıkarılabilmektedir. Karalar, çekimlerini her model için aynı açıdan gerçekleştirmiştir. Kadınların çaresiz bakışlara bürünmüş olmaları, bunun yanında özellikle modellerin saçlarının bakımsız ve yıpranmış olduğu fark edilen diğer bir ortak detaydır. Bu proje için Karalar konuya ilişkin 50'yi aşkın fotoğraf çalışması gerçekleştirmiş olup, özellikle bu üç fotoğraf seçilmiştir. Esasa konu olan unsurlardan biride her üç fotoğrafta da nesne kullanımının olmasıdır. Bu nesnelere; silah, alkol ve gelinliktir. Bu üç mit de farklı toplumsal mesaj vermekte olup, sanatçı bu nesnelere şiddet algısını güçlendirmeyi hedeflenmiştir. Bu toplumsal odaklı projenin mimarı olan Karalar'ın kadına şiddete dikkat çekmeyi ve hedef kitleyi empatiye davet etmeyi amaçladığı da kaçınılmaz bir gerçektir. Öyle ki her üç fotoğrafta yüz halleri ve işlenen mimiklerle şiddete yeni uğramış imajı verilmek amaçlanmış ve aynı zamanda ruhsal yıkımın da gerçekleştiğine işaret edilmiştir. Bir başka detay ise sanatçı, modellerle onlara bakanları daha da yaklaştırıp ana temaya çekmek için özellikle silik bir arka fon ve dikkat çekmeyen düz beyaz kıyafetler kullanmıştır. Bu şekilde fotoğraflara bakanlar direk modelin yüzü ile baş başa kalmakta, bakanlara şiddeti ve vahameti hissettirmektedir. Haliyle otomatik olarak bir empati süreci başlamış olmaktadır. Modellerde fiziksel bir çöküntü olmakla birlikte duruşlarıyla da psikolojik bir sarsılma yaşandığı görülmektedir. Modellerin ruh hali ve gördükleri şiddeti daha fazla vurgulamak adına sanatçı yakın plan portre çekimine yönelmiştir.

Fotoğraf 3

4.2. Gösterge Çözümlemesi:

4.2.1. Fotoğraf 1.

GÖSTERGE	GÖSTEREN	GÖSTERİLEN
İnsan	Kadın	Çaresiz
Nesne	Silah	Ölüm, İntihar, Cinayet, Savunma
Nesne	Kıyafet	Beyaz, Saflık, Temizlik.
Yüzey	Duvar	Dayanma, Sığınma, Korunma ihtiyacı

5.SONUÇ:

Kadına şiddetin gündemde olduğu bir dönemde sosyal sorumluluk örneği göstererek bu konuyu sanatçı kimliği ile işleyen Karalar, “Sheddeath” isimli fotoğraf sergisinde 50’ye yakın ünlü kadınla çalışmış ve özel makyaj uygulamalarıyla şiddet yaşayan kadınların içinde buldukları durumları dile getirmeyi, çaresiz ve duygusal çöküntü hallerini çalışmasında gözler önüne sermeyi amaçlamıştır. Projeye destek veren üç ünlü isim olan; Ayten Soykok, Şennur Canpolat ve Rojda Demirer’e ait fotoğrafların göstergibilimsel analizi sonrasında ortaya farklı olgular çıkmıştır. Her üç fotoğrafta da diğer fotoğraflardaki gibi şiddet olgusu işlenmiş olup kadınlara şiddetin sadece fiziksel olarak değil; tabu, gelenek, psikolojik baskı olarak da yaşatıldığı görsellerden anlaşılmaktadır. Analizlerde de bahsedildiği üzere kadınların aile içinde yaşadıkları baskı ve şiddetin dışarıya yansımaları profesyonel makyözler tarafından modeller üzerinde icra edilmiştir. Karalar’ın çalışmasında, modellere bire bir gerçek şiddete maruz kalma görüntüsü verilerek de sert ve güçlü toplumsal mesajlar vermeyi hedeflemiş olduğu anlaşılmaktadır. Şiddet unsuru birbir işlenip toplumu bu konuya odaklamak istenilmiştir. Öte yandan görüntülerin etkileyciliği takdire değer olmakla birlikte görüntülerin diğer taraftan toplumsal bir dezavantaja da dönüşebileceği gerçeği analiz sonrası tespit edilmiştir. Fotoğraflardaki imgeler, makyaj, yüz ifadeleri ve duruşlar izleyicilerin içlerinde şiddeti hissetmesini sağlamakla birlikte bazı kadınlar üzerinde ters etki yapabileceği riski de mevcuttur. Fotoğraf 1’de tehlikeli bir obje olan tabanca kullanılmıştır. Bu karede modelin bir cinayet mi işleyeceği yoksa kendine zarar mı vereceği anlaşılamamaktadır. Her iki durumun da toplumsal bir risk unsuru taşıdığı kesindir. Analize konu olan fotoğraflar ve risk unsurları Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1.: Toplumsal Risk Analizi

<u>GÖSTERGE</u>	<u>GÖSTEREN</u>	<u>GÖSTERİLEN</u>
Örnek	Model	Toplumsal Risk
Fotoğraf 1	Ayten Soykok	İntihar, Cinayet
Fotoğraf 2	Rojda Demirer	Alkol Bağımlılığı
Fotoğraf 3	Şennur Canpolat	Feminizm, Boşanma, Aile Planlaması

Fotoğraf 2’de ise alkol objesi yer almaktadır. Burada şiddet gören kadınların gördüğü ve nasıl bir mesaj aldığı önemlidir. Alkol bir sığınma bir kaçış bir çözüm müdür? Yoksa nefret edilmiş bıkmış bir araç mı? Projeye ünlülerin destek vermesi ve şiddeti resmeden profesyonel makyaj yapımı elbette ki kadına şiddete dikkat çektiği ve çalışmanın konuya ilişkin farkındalık yarattığı aşikârdır. Fakat görüntüler kadınların bilinçaltına negatif sinyaller gönderebilme olasılığı ve korku oluşturması kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında da Fotoğraf 3’de de gelinlikli kadının üzgün ve bedbaht hali evlilik hayali kuran kadınlarda endişe korku ve hayallerini ertelemeye de sebebiyet verebilme riski yüksektir. Fotoğrafların çekim açısı bakımından mesajın direkt alıcıya hitap etmesi ve durumun vahameti kadınlar arasında bir dayanışma ve meseleye sahip çıkma anlamında önem arz etmektedir. Oldukça iddialı bir projeye imza atan Karalar’ın çalışmasında şekilsel bir basitlik ve sadelik

Fotoğraf 1’de ilk dikkat çeken modelin sağ eliyle tuttuğu silahtır. Silahın varlığı kadının uğradığı şiddetten dolayı savunmaya geçmiş olması veyahut kadının şiddet görmesinden dolayı kendini kaybedip bir intikam ve karşı şiddete yönelmesi şeklinde açıklanabilir. Silahın eğik halde duruyor olması kadının aslında şiddete meyilli olmadığını ve iç dünyasında ruhsal bir savaş verdiğinin göstergesidir. Yüz hatlarında çaresizlik, yitkilik ve darp izlerinin olması görüntüde sona gelinmişliği temsil etmektedir. Modelin yaşlı gözlerle doğrudan objektife bakması bulunduğu durumdan kurtulma isteği ve yardımı simgelemektedir.

4.2.2. Fotoğraf 2.

<u>GÖSTERGE</u>	<u>GÖSTEREN</u>	<u>GÖSTERİLEN</u>
İnsan	Kadın	Tükenmişlik
Nesne	Alkol	Unutma, Çare, Güçsüzlük
Nesne	Kıyafet	Beyaz, Sıfık, Temizlik.
Yüzey	Duvar	Dayanma, Sığınma, Korunma ihtiyacı
İnsan/Durum/ Olgü	Morluk	Şiddete maruz kalma

Fotoğraf 2’de modelin elinde bulunan alkol kutusu bulunduğu durumdan kurtulmak için başvuru nesneyi temsil etmektedir. Gördüğü şiddeti unutmak ve bedenini uyuşturmak için bu nesneye başvuran kadının güçsüz durumu sanatçı tarafından çalışılmıştır. Bununla birlikte elinde tuttuğu nesnenin bükülmüş olması yaşadığı şiddetin sinirini nesneden çıkarmaya yönelmesinin yanında sanatçı ezilip bükülmüş bir nesne kullanımı ile kadının çökmüş, tükenmiş bir hayatı olduğunu vurgulayarak bir metafor uygulamıştır. Model başını sol eline dayamış ve eliyle de saçlarını tutarak iç dünyasında bir çıkış yolu aramaktadır. Fotoğraf 1’de de olduğu gibi objektif ile göz teması kurmakta fakat alıcıya bir beklenti mesajı vermemektedir. Fotoğraf 2’de yer alan dizisel seçimlerin ardından alkol, kadın ve fiziksel darbin aynı kompozisyonda tek fotoğraf olarak dizimsel boyutta karşımıza çıkmakta, kadına uygulanan şiddetin yol açtığı psikolojik çöküşü yansıtmaktadır.

4.2.3. Fotoğraf 3.

<u>GÖSTERGE</u>	<u>GÖSTEREN</u>	<u>GÖSTERİLEN</u>
İnsan	Kadın, Gelin	Teslimiyet, Hayal Kırıklığı, Umutsuzluk
Nesne	Kırmızı Kurdele	Bekaret
Nesne	Gelinlik ve Duvak	Beyaz, Sıfık, Temizlik, Yeni Hayat
Nesne	Takı	Gerçekleşmiş Düğün

Fotoğraf 3’de ise sanatçı farklı bir konsept çalışması yaparak gelinlikli genç bir kız model kullanmıştır. Diğer alınan örneklerin aksine buradaki şiddet unsuru toplumsal ve psikolojiktir. Modelin üzerindeki bilezik, kolye gibi takıların varoluşundan da anlaşılacağı üzere kısa bir süre önce düğünün gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Her genç kızın hayali ve mutluluğu evlilikken aksine burada hüznü, umutsuz ve isteksiz bir kadın görülmektedir. Ailesi tarafından baskı yapılarak evlenmek zorunda bırakılmış olabileceği gibi evliliğin ilk anlarında kocası

(Arka fon: Duvar, Kostüm: Desensiz ve düz beyaz renk) kullanmasının yanında kan ve şiddet görüntüsü ile yüz ve bedendeki fiziksel ve ruhsal çöküntü de ünlü modeller tarafından başarıyla resmedilmiştir.

URL: www.biggllook.com/haber/kadinlargunu/siddet.asp

KAYNAKÇA

- Akerson, F.E. (2005). Göstergebilime Giriş. İstanbul: Multilingual.
- Aktepe, S., ve Tunç, M.(2012). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Mağduru Kadın Algısı: Bir Niteliksel Araştırma. Şenol, D., Yıldız, S., Kıymaz, T. ve Kala, H.(Der.). Uluslararası Katılımlı Kadına ve Çocuğa Karşı Şiddet Sempozyumu Bildiri El Kitabı II içinde (s.s.785-797). Ankara: Mutlu Çocuklar Derneği.
- Arıkan, Ç. (1987). Sosyal Hizmetler Açısından Şiddet ve Bir Türü Olarak Evlilikte Kadına Yönelik Şiddet. H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Dergisi, 5 (1), 75-97.
- Atabek, G.Ş, ve Atabek, Ü. (2007). Medya Metinlerini Çözümlemek: İçerik, Göstergebilim ve Söylem Çözümleme Yöntemleri. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Berger, A.A. (1993). Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri. Murat Barkan (Çev). Eskişehir: A. Ü. Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları.
- Berger, J.(2007). Görme Biçimleri. Yurdanur Salman (Çev.). İstanbul: Metis.
- EU.(2010). Domestic Violence Against Women Report. Erişim Tarihi: 25.03.2014. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_344_en.pdf
- Fiske, J. (1996) İletişim Çalışmalarına Giriş. Süleyman İrvan (Çev). Ankara: Bilim Sanat.
- İçli, T.G. (1995). Ailede Kadına Karşı Şiddet ve Kadın Suçluluğu. Ankara: T.C. Devlet Bakanlığı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü.
- İlkkaracan, P. (1996). Sıcacık Yuva Masalı: Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz. İstanbul: Metis.
- Kadın Statüleri Genel Müdürlüğü. (2009). Türkiye’de Aile İçi Şiddet Araştırması Özet Raporu, http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/kadininstatusu.gov.tr/mce/eski_site/Pdf/siddetarastirmaozetrapor.pdf.
- Kayır, G. (1996). Kadınlar ve Psikolojik Şiddet, Evdeki Terör/ Kadına Yönelik Şiddet. İstanbul: Mor Çatı Sığınma Vakfı.
- Kocacık, F. (2004). Aile İçi İlişkilerde Kadına Yönelik Şiddet: Türkiye’den Örnekler. Sivas:Cumhuriyet Üniversitesi.
- Kornblum ,W. ve Julian, J. (1992). Social Soruns. New Jersey: A Simon Schuster.
- Leedshurtwitz, W. (1993). Semiotics and Communication: Signs, Codes, Cultures. Hillsdale:Laurence Erlbaum.
- Özer, Z., İmançer, D. (1999). Göstergebilimsel Çözümleme. Sinemasal Dergisi, Bahar, 7-20.
- Rıfat, M. (1992). Göstergebilimin ABC’si. İstanbul: Simavi.
- Rıfat, M. (1993). Homo semioticusi. İstanbul: Yapı Kredi.
- Rıfat, M. (1996). Göstergebilimcinin Kitabı. İstanbul: Düzlem .
- Tezcan, S. (2009). Sunuş, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet. Ankara: Kadın Sağlığı Genel Müdürlüğü.
- T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1995). Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları (Aralık 1993- Aralık 1994). Ankara: T.C.Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.
- Vatandaş, C. (2003). Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet, Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- World Health Statistic. (2013). Yönetici Raporu. Erişim Tarihi: 25.03.2014. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/85241/1/WHO_RHR_HRP_13.06_eng.pdf.
- Yıldırım, A. (1998). Sıradan Şiddet: Kadına ve Çocuğa Yönelik Şiddetin Toplumsal Kaynakları. İstanbul: Boyut.